

Kronik

Elite – til alles gavn

Eliteuddannelsen skal opfylde det formål, at også de studerende med de største evner skal have mulighed for at blive udfordret til grænsen af deres personlige potentiale

KRONIK

af Lars Goldschmidt, Lars Qvistgaard, Stina Vrang Elias og Per Hansen

Globaliseringen stiller samfundet over for nye udfordringer, der bl.a. kendetegnes ved, at mobiliteten mellem forskellige landes uddannelsesinstitutioner og arbejdsmarkeder er af hidtil usete dimensioner. Dette betyder, at det danske uddannelsessystem skal kvalificere de studerende og dermed den kommende arbejdsstyrke til de internationale uddannelses- og arbejdsmarkedskrav.

Denne opgave har været udgangspunktet for det initiativ, som DJØF har taget ved at samle en gruppe mennesker for at drøfte om og hvordan eliteuddannelse kan udgøre et centralt led i bestrebelserne på at sætte den enkelte studerende i stand til at løfte globaliseringens udfordringer.

DJØF har tilsluttet sig de ideer og holdninger, som denne gruppe samlet i 'Tænketanken om samfundsvidenskabelige eliteuddannelser' har foldet ud, og som præsenteres her. Som udgangspunkt for sin politik har DJØF fastslået, at der er et udnyttet potentiale blandt de studerende. Det er ikke alene et tab for den enkelte studerende – det er også et tab for det danske samfund, som ikke rustes til de fremtidige udfordringer. Eliteuddannelsen skal opfylde det formål, at også de studerende med det største evner skal have mulighed for at blive udfordret til grænsen af deres personlige potentiale.

Tre niveauer

Vi ser eliteuddannelse i et samfundsmæssigt perspektiv. Det har været afgørende for os, at eliteuddannelse udfoldes på tre niveauer: Individ, universitet og samfund. Eliteuddannelse skal derfor 1) sætte den enkelte studerende i stand til at udfolde sit læringsmæssige potentiale, 2) uddanne oplagte og efterspurgte medarbejdere i det stadigt stigende antal af videntunge og videngenerere

rende private og offentlige virksomheder, samt 3) højne det enkelte universitets position i den internationale konkurrence om stadig mere internationalt mobile studerende.

Behovet for eliteuddannelse udløser nogle centrale spørgsmål om, hvordan de studerende, der besidder et særligt mod på og talent for at lære, identificeres, hvordan man underviser dem, og også hvordan man skaber en sammenhæng mellem de etablerede universitetsuddannelser og eliteuddannelse. Her finder vi det afgørende, at fremtidige eliteuddannelser har en så tæt forbindelse til de etablerede uddannelser, at en satsning på de dygtigste studerende ikke trækker ressourcer fra de etablerede uddannelser, men tværtimod får en positiv afsmittende effekt.

Vi mener, at eliteuddannelser ud over at tage sigte på den enkelte dygtige studerende også kan og bør give et fælles samfundsmæssigt bidrag til mere og bedre uddannelse gennem 1) øget kvalitet i universitetsuddannelserne generelt, 2) forøgelse af universiteternes muligheder for at udbyde forskningsbaseret undervisning af høj kvalitet og 3) bidrag til højnelse af de uddannelsesmæssige kompetencer, som skal placere

Danmark som et førende verdenssamfund i den globale konkurrence.

Uforpligtende floskler

Denne brede horisont sikres bl.a. ved, at den elitestuderende ikke afsondres i særlige elitære miljøer, hvor almenheden ikke færdes. Elite-studerende skal med andre ord udfordres og (ud-)dannes i den verden, der er fælles. En elite, der ikke kan stå sin prøve i vor fælles verden, er ganske enkelt ikke elitær! Dette peger på et af de yderst problematiske punkter i den nuværende regerings tilgang til eliteuddannelse, hvor man ikke har gjort sig klart, hvad elitebegrebet dækker over.

I regeringens – særdeles overskuelige – udmøntning af elitemidlerne mødes man af uforpligtende floskler om »at udvikle og udbyde eliteuddannelser, som er på niveau med de bedste i verden« og udsagn som i videnskabsministerens kronik »Liberale pejlemærker for videnssamfundet« i Politiken den 26. maj, hvor det bl.a. lyder:

»I jantelovens land skal vi turde dyrke eliten – dels for at give talenterne den anerkendelse og det klap på skulderen, de fortjener. Dels for at skabe endnu bedre rammer for, at det enkelte menneske kan udvikle sit talent til det ypperste«. Men når »det en-

kelte menneske« således reduceres til en snævrer betegnelse for den elitære enkelte, yder sådanne udsagn vist end ikke retfærdighed til klassisk liberal tænkning.

Hvad er målet?

Gensidigheden mellem eliteuddannelser og de øvrige uddannelser samt mellem elitestuderende og de øvrige studerende kan sikres på flere måder. En måde er at indføre kontrakter mellem den enkelte elitestuderende og universitetet. Denne kontrakt kan knytte de elitestuderende til de almindelige uddannelsesforløb, herunder varetagelse af forskellige former for supplerende undervisning og/eller vejledning på de ordinære bacheloruddannelser, til forskerens arbejde og til det offentlige og det private erhvervsliv.

Et andet spørgsmål, som Videnskabsministeriets udbud af eliteuddannelser ikke besvarer, angår målet med eliteuddannelse og sammenhængen med arbejdsmarkedet. Man kan sige, at der i lang tid har eksisteret eliteuddannelser, nemlig forskeruddannelserne. Vi vil fokusere på kandidatuddannelserne og lægger vægt på, at eliteuddannelserne skal kunne have enten et forskningsmæssigt sigte eller – og som noget nyt – et erhvervmæssigt sigte.

Dette vil sikre, at de studeres muligheder for at bringe stærke faglige ressourcer i spil ikke kun udfoldes inden for forskeruddannelserne. Og det vil kunne skabe den sammenhæng mellem uddannelsens indretning og arbejdsmarkedets behov – en sammenhæng som er vital for både små og innovative og store og forskningstunge virksomheder for deres levedygtighed i den internationale konkurrence. Også den offentlige sektor befinder sig i en position, hvor fortsat udvikling og kvalificering af viden skal sikre kvaliteten i såvel den kommunale, regionale og statslige forvaltning.

25 mio. kr. rækker ikke

Et andet aspekt af behovet for eliteuddannelser er danske universiteters konkurrence-situation. Der findes eliteinstitutioner i udlandet, som naturligt vil virke tiltrækkende på en række studerende. Etableringen af danske eliteuddannelser skal både være tiltrækkende for disse studerende og kunne tiltrække studerende fra udlandet, så Danmark får andel i den totale talentmasse i den globale verden.

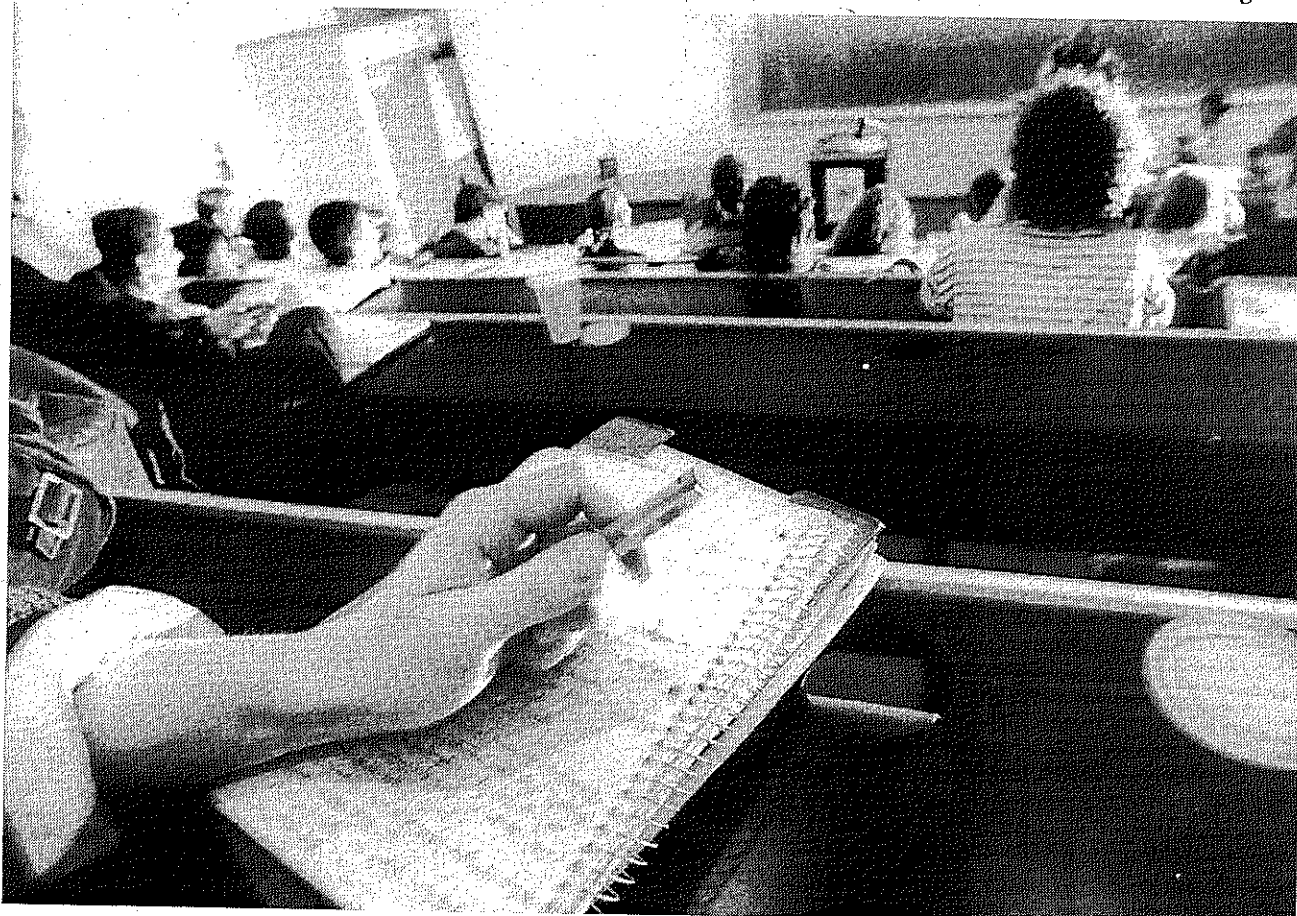
Dette er imidlertid ikke realistisk med de store økonomiske forskelle mellem danske universiteter og f.eks.

Harvard og »Oxbridge«. Vi mener, at en dansk satsning inden for eliteuddannelser skal have et økonomisk grundlag, der tåler sammenligning med internationale elitesatsninger. Det gælder ikke mindst inden for de samfundsvidenskabelige uddannelser, som sammen med humaniora har de laveste taxametre, og som dermed også halter mest bagud i international sammenligning. Her rækker de afsatte 25 mio. kr. ikke til at arbejde seriøst med eliteuddannelser.

Vi har sammen med DJØF interesseret os for, hvorledes kvaliteten af eliteuddannelserne bedst sikres. Vi finder, at udbuddet af eliteuddannelse alene skal bero på faglige kriterier. Et udbud af en eliteuddannelse skal derfor ligesom alle andre uddannelser i Danmark gennemgå en akkreditering, der ikke i udgangspunktet vægter nogle fagområder højere end andre. Alle institutioner, uddannelser og forskningsfelter har således muligheder for at søge akkreditering. Den enkelte studerende, der ikke kan finde det relevante udbud af eliteuddannelse på et dansk universitet, skal have mulighed for at følge eliteuddannelsen i udlandet.

Eliteuddannelsen skal være kendetegnet af en høj faglighed, og den enkelte elitestuderende må derfor både bibringes en kombination af en videnskabsteoretisk ballast og stringent fagfaglig kunnen ved at blive indført i et stærkt forskningsmiljø. Dette skal kendetegnes ved et udbud af undervisning og vejledning af høj kvalitet, som stimulerer den faglige nysgerrighed og dermed den studerendes evne til at udfolde og udveksle ideer.

Samlet set vil vellykket eliteforløb være karakteriseret af, at den enkelte elitestuderende får mulighed for at udfolde større dele af sit potentiale, at undervisere, med-studerende og forskningsmiljøet beriges af de enkelte elitestuderende gennem deres ideer, engagement og formåen, og endelig at samfundet profiterer af indsatsen fra de yderligt kvalificerede kandidater.

Eliteuddannelsen skal være kendetegnet af en høj faglighed, og den enkelte elitestuderende må derfor både bibringes en kombination af en videnskabsteoretisk ballast og stringent fagfaglig kunnen ved at blive indført i et stærkt forskningsmiljø. Foto: Per Morten Abrahamsen

Lars Goldschmidt, Lars Qvistgaard, Stina Vrang Elias og Per Hansen er alle medlemmer af DJØF's Tænketank for samfundsvidenskabelige eliteuddannelser

